

Vinumálastýrið og eitt oljumálastýri

Oddagrein

BROYTINGARNAR og umskipan av øllum tí almenna bygnaðinum hava m.a. við sær, at landsstýrismenn flyta úr Tinganesi og við teimum eisini teirra stýri. Hetta hava vit longu sæð er hent við eitt nú heilsu- og almanna-stýrinum, sum er flutt út í Eirargarð saman við landsstýriskonuni.

OG nú er eisini frammi at flyta enn eitt stýri úr Tinganesi saman við landsstýrismanni, og tað er Vinnumálastýrið, sum skal flyta í bygningarnar á Bryggjubakka.

NÚ er tað so, at Vinnumálastýrið eftir verandi skipan skal tæna tveimum landsstýrismönnum, tvs. bæði Finnboga Arge og Eyðun Elttor. Undir Vinnumálastýrinum hoyrir Oljuumsitingin, og eftir tí sum Sosialurin hevur skilt, skulu hon og landsstýrismaðurin í oljumálum flyta á Bryggjubakka.

TAÐ er ómetaliga spell, um vit longu nú frá byrjan skulu taka skeivar avgerðir og seta út í kortið so skeivt, at hetta seinni fer at kosta nógv nógv meira, tá vit aftur skulu til at gera broytingar.

TÆR broytingar vit sipa til her er tann sannroynd, at hvørki oljuumsiting ella landsstýrismaðurin í olju- og umhvørvismálum hoyra heima í Vinnumálastýrinum. Tað rætta hevði verið longu nú at tikið stigið fullt út og sett á stovn eitt oljumálastýri og latið hetta verða verandi úti í Gróthúsbygninginum á Debesartøð saman við Jarðfrøðissavninum, í hvussu er fýrbils. Nettupp Jarðfrøðissavnið og Oljuumsitingin eru tveir partar av somu sök, og tí er skeivt nú at skilja hesar sundur við at leggja oljuumsiting á Bryggjubakka og hava Jarðfrøðissavnið á Debesartøð. Tað hevur nakað við umhvørvi at gera: at hetta eru tveir stovnar, sum hoyra meira ella minni saman. Og at landsstýrismaður teirra eisini hoyrir heima á sama stað.

TAÐ er tí eftir okkara tykki skeivt nú at flyta landsstýrismann og oljuumsiting heim á Bryggjubakka at vera partur av Vinnumálastýrinum. Vit mæla tí til, at eitt oljumálastýrið verður skipað undir landsstýrismanninum í oljumálum og at halda hesi atskild frá Vinnumálastýrinum. Oljumál hoyra heima undir eini serstakar tifeingisumseting - á sama hátt sum fiskivinnumál hoyra heima undir serstakari tifeingisumsiting og ikki undir Vinnumálastýrinum. Vit vita, hvussu norðmenn hava boið seg at við nettupp at hava eina serskilda „ressursforvaltning“ fyri ráevni í undirgrundini. Vit kunnu einsvæl taka fulla stigið nú og skipa eitt sjálvstøðugt oljumálastýri, nakað, sum eisini hevur verið frammi í orðaskiftinum, men har tað hevur ligið í luftini, at hetta var nakað, sum kundi biða. Best man vera at taka hetta stig nú, tí øll eru vit samd um, hvussu stóran týðning og ávirkan - uppá gott og illt - ein komandi oljuvinna kann fáa. Ikki minst fyrirkomandi er so ómetaliga avgerandi, og slaka vit við henni, so verður kanska nú at koma afturum aftur seinni. Vísið tí dirvi og hegni til at skipa hetta sum frægast frá byrjan. Er kósini longu skeiv frá byrjan, kann tað bliva sera tungur róður at koma aftur á beint.

Sosialurin

Viðmerking

Mista Paradísið

– Eg eri stórliga í iva um, hvat tað er Høgni Hoydal veruliga hevur í kvittanum. Trýr hann veruliga sjálvur uppá síni stóru orð? Ella er talan kanska um, at fjølmiðlamaðurin er í holt við eitt ovurstórt eksperiment í demagogi, har Føroya fólk er óvitandi luttakari, spyr Jóannes N. Dalsgaard, sum lesur á samfelagsvísundí Keypmannahavn

Í Sosialinum nr. 190 frá 08/10-98 er prentað ein longri samrøða við tjóðveldis-sjálvstýrisslandsstýrismannin Høgna Hoydal. Høgni verður endurgivin fyri at siga: »Eg vil ikki pástanda, at Føroyar vera nakað paradís, tá vit hava fingið fullveldið. (...) Og tað er eisini endamálið við fullveldinum.«

Rætt skal vera rætt. Orðini eru tikin úr samanhangi, t.e. at parantesin fjarir út yvir frágreiðingina um, hví Føroyar ikki vera nakað paradís eftir fullveldið, men hesa argumentatiónina haldi eg ikki neyðugt vera at endurgeva. Tað, sum umræður er, at vit nú vita, hvat tað er Høgna Hoydal og Tjóðveldisflokkurinn jynska við fullveldinum.

Í greinini skjýtur Høgna til hægri og vinstri við ákærum um ósákligheit og væntandi seriøstheit frá kritikarum sínum. Nú skal sigast, at sákligheit og seriøstheit hevur ikki altíð verið eyðkenni fyri arbeiði landsstýrismansins.

Høgna Hoydal og orðaskifti

Í síni lestrartíð í Keypmannahavn fyri 4-5 árum síðani, legði Høgna Hoydal stóra orku í at kveia eitt spirandi felagsvirksemi millum føroyskar útisetar har. Hansara lutur í tí arbeiðinum var ikki tyngdur av seriøstheit og sákligheit.

Ætlanin var at stovna eitt felag, sum skuldi skipa fyri fundum og orðaskiftum um føroysk víðurskifti og framtid Føroya. Felagið skuldi sjálvsagt vera politiskt óheft. Hetta seinasta átti at verið tryggja, harvið at stigtakararnir báðir hoyra til á hvør sínum politiska úti-vongi.

Men Høgna Hoydal fall hetta iniciativtíð fyri bróstið. Undan stovnandi aðalfundinum gjørdi hann eitt so dygt arbeiði til tess at undirgrava ætlanin hjá stigtakarunum, at úrslitið var, at felagið var av ongum. Fremsta grundgevingin hjá Høgna Hoydal var ta ferðina, at hann ræddist fyri at ætlanin í veruleikanum var at skipa ein stongdan »klubba«, har bara tær »røttu« meiningarnar sluppu framat.

Formaður í Ideoloisku klubba

Nú er Høgna Hoydal sjálvur vorðin óformligur formaður í einum ideologiskum klubba, hvørs endamálið er at sannføra føroyingar um, at einasti vegurin fram er fullveldið - so kemur alt hitt aftan. Fyrst skulu føroyingar hava tað ringt í nøkur ár, so verður alt betri seinni. Hetta er sama góðsi, sum so nógvir valdsharrar áður hava prædika fyri tegnum sínum, til tess at fáa teir at tola allan tann mótgang, sum valdsharinn beyð teimum, ofstaf tí at hann var ódugnaligur og snævurskygdur ella bara maktsjúkur.

Høgna Hoydal roynir at tala til kenslurnar hjá fólk, og eg skal ikki taka dagar í millum hvørt hetta eydnast honum væl ella ikki. Men eitt er viss: Skilagóðar avgerðir verða sjáldan tiknar í sinnismun!

Eksperiment í demagogi

Eg eri stórliga í iva um, hvat tað er Høgna Hoydal veruliga hevur í kvittanum. Trýr hann veruliga sjálvur uppá síni stóru orð? Ella er talan kanska um, at fjølmiðlamaðurin er í holt við eitt ovurstórt eksperiment í demagogi, har Føroya fólk er óvitandi luttakari? Hví er tað Høgna Hoydal so um at gera, at trúta niður í øll tøy, sum hugsa óðrvísið enn hann, at tøy eru óseriøs og ósáklig? Hví tekur hann ikki í egnan barm, og gongur sínum kritikarum á møti við sákligari og seriøsari argumentatión, istaðin fyri bara at siga tøy vera býtt og ólátandi?

Tað var tann tíð, tá eg helt Høgna Hoydal og meg stevna nakað somu leið í sjálvstýrisspurninginum. Vit hildu báðir heimastýrisskipanina verða stúðarhóskandi, og vit hildu eina endurnýggjan av skipanini vera neyðuga til tess at geva rúm fyri politikari menning í Føroyum. Vit vóru báðir á einum máli um, at politiska umhvørvi í Føroyum er óbúgvíð, og hevur brúk fyri avbjóðingum og umskipanum til tess at mennast. Og ikki minst, haldi eg vit vóru samdir um, at vælferðar-

samfelagið er vert at verja.

Kollveltning skal til

Men tann tíðin er farin, og Høgna Hoydal hevur nú aðra kós. Nú skal ikki endurnýggjast, nú skal kollveltast. Nú ikki mennast og umskipast, nú skal bera ella bresta. Og endiliga er Høgna Hoydal komin so langt í hugsjónarlígu menning síni, at hann nú er til reiðar at ofra vælferðarsamfelagið við tí eina endamáli: At heitið »fullveldi« kann setast á Føroyar.

Eg haldi avgjørt orsök vera til, at seta spurnartekin við motívin hjá Høgna Hoydal. Undan valinum legði Høgna Hoydal doyðin á, at danski stuðulin til Føroyar gjørdi hvørki frá ella til í føroyska búskapinum. Í dag sigur Høgna Hoydal, at gongdin ímóti fullveldi fer at fáa búskaparlígar avleiðingar.

Og rætt hevur hann. Tá ein trýðingur av Løgtingsins figgjarlóg hvørur sum døgg fyri sól, so er hetta í sær sjálvum ein búskaparlígar ávirkan, sum sannlíga fer at fáa avleiðingar fyri føroyska búskapin.

Hetta er tað sum stríði átti at staðið um: Orka vit (einstaki veljarin) at fara undir eitt starv, hvørs endamálið er politiskt og búskaparlígt frælsi, hóast hetta samstundis veitir okkum tyngri og ódyggari lívsumstøður?

Semja er um, at livifótturin í Føroyum fer at lækka, um føroyski búskapurin skal vera danska blokkstuðulin fyri uttan. Semja er eisini um, at soleingi føki búskapurin er heftur at donskum stuðli, so fylgja treytir við, sum skerja politiska ráðarúmið í Føroyum. Tey, sum vilja hava størri politiska ráðarúmið, mugu taka støðu til avleiðingarnar av einum lækkanði livifótti. Tey, sum ynskja ein stóðugan livifótt, mugu taka støðu til avleiðingarnar av skerðum politiskum ráðarúmi. Hví vil Høgna Hoydal ikki tosa um hesa tvístöðu? Hví sær Høgna Hoydal seg noyðdan til at kalla tøy óseriøs og ósáklig, sum hava eina aðra prioritering av tvístöðuni enn hann? Tað er væl ikki illegrímt at hugsa um vælferðina hjá børnum sínum, áðrenn hugsað verð-

Jóannes N. Dalsgaard

ur um tað psykologisku effektina av at lýsa Føroyar sum fullveldi!

Trupulleikin hjá Høgna er, at í paradísi, er bert ein sannleiki. Tíverri hevur Høgna enn ikki hitt ormin, og tískil eigur hann ikki evnini at ívast. Men afturfyri er Høgna enn í paradísi. Ella við øðrum orðum: Høgna Hoydal trívist ov væl í vissu síni um egið lýtaloyti, til at hann tímir at lurta eftir, hvat medmenniskju hansara siga og hugsa. Men hvussu leingi var Adam í paradísi?

Høgna Hoydal hevur ongán hug til at geva kritikarum sínum orðið, tíansheldur at víðgera kritikkarum sákliga og seriøst. Tað kann neyván sigast at vera serliga sákligt ella seriøst av landsstýrismanninum, at einasta hann hevur at svara kritikkarum sínum er at skíra teir óseriøsar og ósákligar. Men hansara starv er at argumentera alment rasonelt fyri einari ávísari kensluligari prioritering - og tað ber ikki til. At Høgna Hoydal ikki sjálvur hevur skilt tað ómøguliga í arbeiðssetningi sínum sáðar í sjálvum sær iva um hansara kvalifikatiónir sum navigatørur á føroysku sjálvstýrisskúttuni.

Hoyvík, 14.10.98
Jóanes N. Dalsgaard

Innrás av olju-feløgum í næstum

Jan Müller

Hóast miðarnir dag og dagliga bera tíðindi um, at oljufeløg skerja útreiðslurnar og minka um ella útseta blógur í nýggja leiting og framleiðslu, so er ómøguleiki sum bendir á, at tey umleið 25 oljufeløgini, ið hava sett Føroyar á sitt leitingarkort, eru við at pakka saman. Heldur tvørturímóti skulu vit døma eftir tí nógva vitjanarvirkseminum, sum verður í næstum.

Tá koma umboð fyrri ikki færri enn seks oljufeløg til Føroya í ymsum ørindum. Longu 20. oktober koma ikki færri enn eini 10 fólk frá stóra oljufeløgum Phillips Petroleum til Føroya. Her er talan um fleiri av oddafolkunum fyrri leiting í Norðureuropa og annars fólk, sum takast við at viðgera tilfar frá Føroyaøkinum.

Ferðalagið fer at leggja fram viðgerðina av tilfarinum, sum felagið hefur arbeitt við frá Føroyaøkinum, á einum fundi við fólk frá Oljufyrirsitingini og Jarðfrøðissavningum.

Phillips er eitt av feløgum, sum hefur verið við í forkingararbeiðinum á føroyskum øki nú í fleiri ár. Herfyrri gjørdur Phillips og franska oljufelagið ELF samstarvsavtalu við tí enda-

máli at minka um útreiðslurnar og vágan í hesum enn ókenda økinum. Sum skilst arbeidda tey bæði feløgini fram móti at finna ein samstavs partnara afturat.

Texaco-samtakið

Í aðru viku koma umboð fyrri Texaco-samtakið á vitjan. Hetta verður fyrstu ferð, at øll fyra feløgini, Texaco, Arco, Conoco og Murphy eru í Føroyum saman, síðani Arco herfyrri kom uppi samtakið. Feløgini fara tá at leggja sitt tilfar fram fyrri føroyskar oljuyndugleikar. Eisini ætla feløgini, sum herfyrri buðu 16 føroyingum til Alaska at siggja oljuyvinnuna har, at hitta føroysku umboðini. Teirra millum eru figgjarmálaráðharrin og oljumálaráðharrin.

DONG

Seinast í hesum mánaðinum koma fleiri umboð fyrri danska oljufelagið Dong til Føroya. Ætlanin er eisini at vitja á Oljufyrirsitingini men harumframt verða fyrilestrar á hildnir á Hotel Hafnia í samstarvi við Føroya Arbeiðsgevarafelag.

Har er ætlanin at umboð fyrri Dong, sum er almenna danska oljufelagið, skulu greiða frá virkseminum og tess áhuga fyrri Føroyum í olju- og gasshöpi.

Dong er við í einum olju-

Richard Vernon og Jacob Rugland, tvey av Phillipsfólkunum, sum hava ábyrgd av arbeiðinum á Føroyaøkinum, hitta her Eyðun Eлтёр, oljumálaráðharran í gróthúsbýgninginum á Debesartøð, har bæði oljufyrirsiting og landsstýrismaður halda til. Mynd Jan

samtaki saman við Amerada Hess, Norsk Hydro og Lasmo. Fyrirtøkan er eisini við í oljuleiting við Grønland. Eitt av evnunum, sum tosað verður um, er um møguleikar at finna gass við Føroyar og avleiðingarnar av tí. Eisini verður røtt um umhvørvi og trygd, og her fer Dunta Brattaberg, sum arbeiddir sum trainee hjá Dong, at greiða frá.

AMG-bólkur klárur

Tað er ikki so langt síðani, at umboð fyrri tey trí oljufeløgini í AMG-bólkinum, Statoil, Mobil og Enterprice vóru í Føroyum fyrri at kunna oljuyndugleikarnar um, hvussu langt teir eru komnir við arbeiðinum.

John Ingerhaug, kanningarleiðari hjá Statoil í Føroyaøkinum segði við Socialin eftir vitjanina, at tey trí feløgini eru tilreiðar at fara undir leiting á føroya-

økinum. -Vit hava viðgjørt alt seismiska tilfarið og eru nú klárur til 1. útbjóðing. Samtakið hefur brúkt einar 120 mill. kr. higartil til kanningar sínar á føroyaøkinum. AMG-samtakið er rættiliga bjartskygt um møguleikarnar at finna olju og gass við Føroyar. Hóast lækkandi oljuprísir, so meta teir framvegis, at Føroyaøkið er áhugavert. Men umboð fyrri samtakið dylja heldur ikki fyrri, at tey fegin siggja eina útbjóðing innan ikki alt ov langa tíð.

Tað eru teir eygleiðarar, sum halda, at nettupp AMG-samtakið er tað, sum er komið longest við kanningunum á Føroyaøkinum, tó at fyrirunir feløgini høvdu frá byrjan ikki eru eins stórir í dag, nú útbjóðingin er vordin seinkað, og hini oljufeløgini hava kunnað brúkt hesa tíðina til at fáa sær meiri vitan um økið

Oljuraðleggingarnevndin fund

Annad virksemi verður eisini á oljufeløgum komandi tíð. Oljuraðleggingarnevndin, sum ikki hefur verið saman síðani í apríl, hefur fund á Hotel Hafnia í hesum døgum. Eitt mál er á skránni, og tað er kolvetnisskattalógin. Hetta er eitt mál, sum ein bólkur við umboðum frá skattaumstingini, oljufyrirsitingini og hevur arbeitt við í eina tíð. Kolvetnisskattalógin er ein týðandi partur av tí komandi oljuyvirkseminum fyrri ikki at siga ein tann mest týðandi parturin. Formaður í Oljuraðleggingarnevndini er Arne Poulsen, stjóri í Vinnumálastyrinum. Hann tók við í desember í fjør, eftir at táverandi lögmaður tók Arna Olafson úr hesum sessi, sum hann hevði røkt øll hesi seinastu árin.

Marknatráttan

Meðan umboð fyrri myndugleikar arbeidda við eini komandi kolvetnisskattalóggávu og eini útbjóðing verður roynt at fáa marknið millum Føroyar og Bretland uppá pláss. Tað er torført at fáa nakað at vita um gongdina í málinum, men herfyrri var fundur í Utanlandsnevndini, har lögmaður og umboð fyrri samráðingarnevndini umrøddu málið saman við limum í nevndini. Hvat síðani er hent er ilt at fáa nakað at vita um, men tað skilst sum, at okk-

urt samskipti er millum partarnar so ella so. Tað ber undir øllum umstøðum til at ímynda sær, at lítil dugur er í at flyta málið upp á hægsta politiska støði, fyrr enn alt er endavent og trároynt. Hvussu langt vilja og kunna partarnir lora, soleiðis at talan verður um eitt kompromi, sum veruliga fylgir miðlinjuprinsippinum, sum jú er ein ófráviklig treyt frá føroyskar síðu. Tá er so bara spurningurin, út frá hvørjum grundpunktum miðlinjan verður sett. Tað hefur ljóðað, at partarnir eru komnir væl longri, enn talan var um, tá fyrrverandi lögmaður tók málið úr hondunum á samráðingarfólkunum. Tað er so eisini í tráð við tey úttalisi, sum eru komin frá bæði tí bretska uttanríkisráðharranum og orkumálaráðharranum.

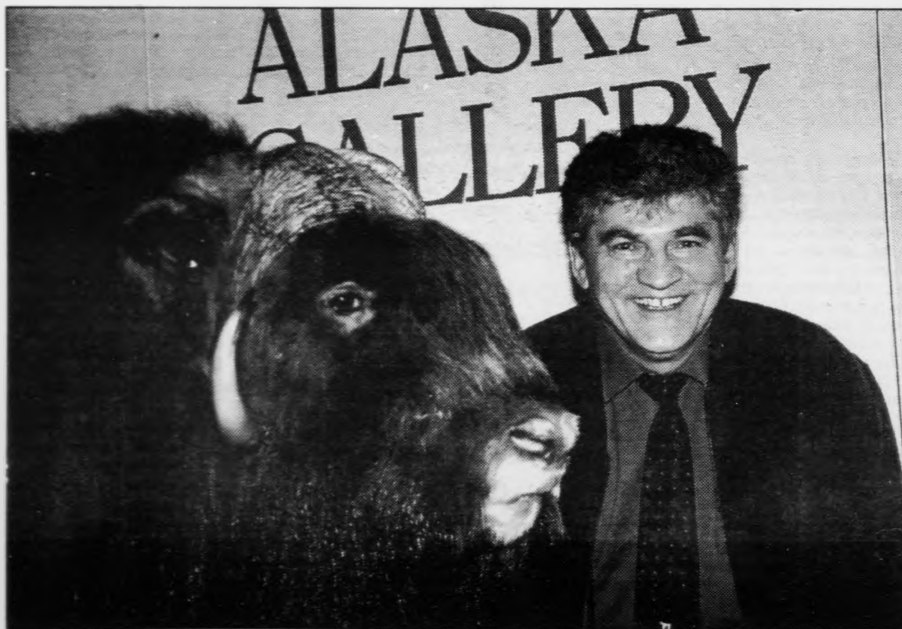
Vantandi fer okkurt á henda í hesum máli um ikki so langa tíð, og fer tað so aftur at gera av, hvussu ein komandi føroysk útbjóðing fer at siggja út.

Eittor úr at gera

Ikki meira enn heimafturkominn av oljuferð í Alaska fór landsstýrismaðurin í oljumálum, Eyðun Eлтёр til Danmarkar. Har vitjaði hann umboð á einum av oljupallunum hjá Mærsk, har høvi var at hitta triggjar føroyingar, sum arbeidda hjá Mærsk.

Eлтёр var eisini á vitjan hjá DONG, har hann hitti fleiri av stjórnunum í fyrirtøkuni, sum hefur stóran áhuga fyrri føroyska økinum.

At enda vitjaði landsstýrismaðurin í Energistýrelsen. Socialurin hevur skilt, at tað landsstýrismaðurin er sera nógvi umbiðin maður, tí tað fer ikki dagar, at ikki okkurt oljufelag ynskir at hitta hann.

Undir vitjanini í Alaska varð eisini høvið hjá føroyingum at vitja á stórfingna og áhugaverda formunnissavningum í Anchorage. Her er tað figgjarmálaráðharrin Carsten Hansen, sum kannar seg við djoralívið í hesum velduga stati. Seinast í hesum mánaðinum koma umboð fyrri tey fyra oljufeløgini, sum vóru vertir, á vitjan í Føroyum. Mynd Jan Müller